

JAARVERSLAG 2020

Inhoudsopgave

Inleiding

Activiteiten

Bestuur en organisatie

Output en ondernemerschap

Communicatie en bereik

Reflectie

Toelichting financieel

Inleiding

PRA Muziektheater heeft dynamiek hoog in het vaandel staan, en houdt van het onverwachte. Maar de bizarre ontwikkelingen, de woelige baren en de windstilte in coronajaar 2020 overvielen ons en al onze collega's in cultuur en welzijn. Aan het begin van het jaar waren de plannen groots en we bruisten van energie. Zowel in Brabant als in Amsterdam stonden projecten in de startblokken. In onze PRA Labs kwamen professionele musici en dansers samen met vitale ouderen om nieuw bewegingsvocabulaire te ontdekken en op muzikaal gebied te experimenteren – heel stimulerend. We namen deel aan onderzoek naar de rol van kunst in de zorg, geïnitieerd door ZonMw, en beten in maart het spits af op de kick-off bijeenkomst.

Op die kick-off op 4 maart werden al geen handen meer geschud in verband met corona. Daarna brak een periode aan van afzeggen, uitstellen, afwachten en aanpassen. We lieten ons niet kisten door alle beperkingen, maar bleven onderzoeken wat er wél kon. Na de eerste coronagolf organiseerden we aangepaste PRA-Labs, we zorgden ervoor dat dansstudenten een aangepaste stage konden doen en afstuderen, maakten een dansduet in de buitenlucht voor woonzorgcentra en bereidden in Brabant de voorstelling Momentum voor. We bleken over een grote dosis flexibiliteit te beschikken en konden rekenen op souplesse bij de fondsen die ons ondersteunen. Ook maakten we gebruik van extra middelen die werden vrijgemaakt voor projecten in tijden van corona. En we smeedden nieuwe plannen.

Het jaar 2020 vormde de afronding van de beleidsperiode 2017-2020. We grepen het jaar aan om te evalueren en brainstorm-bijeenkomsten over de toekomst te organiseren. We keken terug op onze in 2016 geformuleerde doelstellingen, trokken er lessen uit en verwerkten de weerslag in nieuw beleid. Met inbreng van ons bestuur en alle artistieke en organisatorische medewerkers werd een marketingstrategie geformuleerd. Ook gingen we in gesprek met oude en nieuwe partners over mogelijkheden tot samenwerking. Zo zullen we de komende jaren de handen ineenslaan met partnerorganisaties in Houten en willen we de samenwerking met De Nederlandse dansdagen intensiveren. In Amsterdam legden we contacten met organisaties die zich in de stadsdelen Noord en Oost bezighouden met zorg en welzijn. Ook zij gaan graag met ons in zee.

Door alles waarmee we dit jaar zijn geconfronteerd, realiseren we ons meer dan ooit hoe belangrijk en verbindend het gezamenlijk beleven van kunst is. Het heeft ons gesterkt in ons streven: het doorbreken van sociaal isolement in alle lagen van de samenleving en het vergroten van zelfvertrouwen en plezier in het leven door actieve deelname aan theater, muziek en dans.

Activiteiten

*PRA Open Labs

Het PRA Open Lab hebben we opgezet vanuit een behoefte aan onderzoek, ontwikkeling en experiment. Deze laagdrempelige 'werkplaats' was toegankelijk voor oudere amateurs met belangstelling voor dans, theater en muziek. Het was een intensief traject met de deelnemers, onze eigen dansers en studenten. Er is gewerkt met hiphop, breakdance en vogue onder leiding van Erik Bos en met capoeira onder leiding van Renato Bertolino. Verder waren er jamsessies, geleid door koorleider Sam Haug en muzikanten Amir Swaab en Noa Eyl. De betrokken studenten kwamen van de Academie voor Theater en Dans en de Hogeschool van Amsterdam/Social Work. De Labs hebben geleid tot nieuwe ingangen, stijlen en ontmoetingen, en een verdieping in gang gezet in de samenwerking tussen de deelnemers en het artistieke team van PRA.

Na een start in 2019 met vier Labs in Amsterdam-West, volgden in januari en februari 2020 vijf Labs op twee locaties in Amsterdam-Noord: de DAT!school en het Zonnehuis. Het plan was om nog meer stadsdelen aan te doen, maar door het uitbreken van de pandemie werd dit doorkruist. De laatste vier Labs konden niet doorgaan. In plaats daarvan hebben we een project van de Amsterdamse dansopleiding gefaciliteerd om studenten stages te laten doen voor hun afstuderen in coronatijd. Op vijf zondagen werkten vijf 4dejaars studenten dans in grote dansstudio's een-op-een gewerkt met vijf ouderen uit onze Labs. Dit alles in nauw overleg met de directie van de opleiding en de betrokken ouderen. Er zijn vijf duetten uit voortgekomen die ze aan elkaar hebben gepresenteerd.

We hebben, zoals beoogd, in totaal zeker 25 ouderen bereikt in een wisselende samenstelling. Het waren zelfstandig wonende senioren van 67 tot 86 jaar oud, sommige zeer vitaal en andere wat kwetsbaarder. Ze kwamen uit Amsterdam (Zuidoost, Noord en West), Almere, Alkmaar en Utrecht.

In totaal hebben negen studenten dans meegewerkt en twee studenten Social Work. Laatstgenoemden maakten een magazine over PRA, waarvoor ze deelnemers aan het Lab interviewden.

Reacties deelnemers PRA Open Lab:

"Je hebt een veel grotere belevingswereld. Je bent intenser in je gevoel, je hebt meer aandacht voor de wereld. Je veren staan wijd uit."

"De PRA Labs scheppen vreugde en voldoening, ik voel me krachtiger en meer in het leven staan. Ik ben veel alerter, zie en hoor meer... luister anders naar muziek."

"Uit m'n comfortzone gehaald werd ik met Capoeira. Dat leek me niet mogelijk dat ouderen dat zouden kunnen. Maar het was heerlijk om aan mee te doen en te beseffen, dat de allereerste basis ook gewoon het aanleren van stappen is."

"Dit is veel meer in het diepe springen, uitproberen, niet weten, toch doen, wat onzeker ook."

En trots op mezelf? Zeker. Ik besepte goed mee te kunnen komen en ook initiatief te kunnen nemen.”

“Ik had niet verwacht dat iedereen zo open zou zijn naar elkaar en daarnaast zou durven zichzelf te zijn.”

***Stil Even**

Met de voorbereiding van het veelomvattende project Stil Even, in samenwerking met Amsterdamse welzijnsorganisaties, woonzorgcentra en culturele instellingen, zijn we al vanaf 2019 bezig. Het zou plaatsvinden in 2020 en uitmonden in vier presentaties in september, maar is uitgesteld tot 2021.

Ondanks de tegenslag hebben we de vrijgekomen tijd in 2020 goed gebruikt. We zijn in contact gegaan met de partnerorganisaties en hebben de fondsen om uitstel gevraagd, we hebben deelnemers geworven (professionals, kinderen, vitale ouderen) en geschikte, ruime locaties gevonden voor workshops en presentaties. We hebben er alle vertrouwen in dat we de juiste doelgroepen in 2021 zullen vinden – via onze partners zijn dat met name ouderen die een afstand hebben tot cultuur. We richten ons op mensen die drempels ervaren door sociaal isolement, taal, geld, vergeetachtigheid en beginnende dementie, slecht gehoor, slechte of geen mobiliteit, chronische ziekte of overbelasting. Het is ons streven om in deze productie scheidslijnen tussen generaties te laten verdwijnen. We willen vaste patronen, voorspelbaarheid en sleur doorbreken en optimisme, 'zaadjes van hoop' zaaien.

***Coronaproof Labs**

Na de eerste coronagolf hebben we aangepaste PRA-labs georganiseerd om te onderzoeken hoe we op 1,5 meter met deelnemers konden werken. Ruim twintig ouderen hebben meegedaan, verdeeld over twee of vier groepen. Het was voor iedereen een verademing om weer anderen te ontmoeten, samen te bewegen in grote ruimtes en je ondanks de afstand omarmd te voelen. Bijzonder was de ontdekking dat je zelfs op 1,5 meter tot mooie duetten en dansstukken kunt komen. Er werd veel geluisterd en heel zorgvuldig en intens bewogen. Er ontstonden groepsdansen op afstand, duetten, trio's en kwartetten met stokken. We hebben veel improvisaties gedaan met maximaal vier personen tegelijk op de vloer. De beperking van de 1,50 meter maakte improviseren extra spannend. De deelnemers waren zich meer bewust van elke beweging; ze maakten als het ware 'heldere tekeningen' in de ruimte.

Het uitwisselen van ervaringen met isolement en afwijkend gedrag als gevolg van de coronacrisis was onderdeel van de Labs. We lieten de ouderen onder begeleiding van professionele kunstenaars uiting geven aan wat in hen leeft, aan hun verhalen, observaties en inzichten in een verwarrende tijd. Daarmee stellen ze zich ook teweer tegen de donkerte en de eenzaamheid die soms vat op hen krijgen. We gaven hen weer perspectief.

***Tussen Ons – duet op afstand**

Tussen Ons was een dansduet in de open lucht over contact blijven zoeken en maken in tijden van afstand, over elkaar ontmoeten op een andere manier. Dit initiatief was gericht op ouderen in zorginstellingen, voor wie het onontbeerlijke fysieke contact met naasten onmogelijk was geworden. Ons uitgangspunt: hoe kun je samen bewegen zonder elkaar aan te raken? En hoe kun je zonder fysiek contact te hebben (fysieke) spanning oproepen tussen twee dansers en bewoners achter de ramen van hun appartementen?

Het duet met aansluitend een deel waarin ouderen zelf konden meebewegen werd buiten opgevoerd, op het plein of in de binnentuin van een zorginstelling. De dansers, Andrea Beugger en Dries van der Post, hielden steeds 1,5 meter afstand van elkaar. Een lange stok speelde daarbij een belangrijke rol en verder maakten de dansers speels gebruik van de buitenlocaties. Sommige ouderen zaten buiten opgesteld, andere keken en participeerden vanuit hun raam, vanaf een balkon of een galerij. Dat hing uiteraard ook af van de weersomstandigheden.

Tijdens het repetitieproces hebben we violist Noa Eyl uitgenodigd zich bij ons aan te sluiten. Een van de unieke aspecten aan PRA Muziektheater is de samenwerking met professionele muzikanten bij de totstandkoming en uitvoering van nieuw werk. We zijn blij dat dit ook nu weer gelukt is, ondanks de restricties waarmee we vanwege Covid-19 te maken hadden. Met zijn schwing en levendige muziek, afgewisseld met herkenbare melodieën, heeft Noa Eyl de harten geraakt van ouderen, familieleden, passanten, vrijwilligers en zorgmedewerkers.

Het duet is tien keer uitgevoerd voor ouderen in woonzorgcentra in de periode mei tot en met juli 2020: in Huize Buitenveldert Amsterdam, Parc Gender Eindhoven, In de Dennen Zeist, Huize Elisabeth Vught, Huize Theresia Vught, Het Polderhuis Dordrecht, Het Dijkhuis Dordrecht, Scharwyerveld Maastricht, Bovenwegen Zeist, Pantein Madeleine Boxmeer. Ook is drie keer voor ouderen in zorginstellingen opgetreden in opdracht van de Nederlandse Dansdagen, in samenwerking met de gemeente Maastricht.

Bij de tien voorstellingen zijn circa 600 ouderen aanwezig geweest. Met de extra voorstellingen tijdens de Nederlandse Dansdagen hebben we zo'n 200 ouderen en zorgmedewerkers bereikt.

***Momentum (Noord-Brabant)**

Voor september 2020 stond een grote productie gepland: Momentum. Momentum betekent 'beslissend ogenblik, moment dat uitermate geschikt lijkt om iets te ondernemen, om iets door te zetten'. Het jaar 2020 was het laatste jaar van onze meerjarensubsidie in Brabant. Dit wilden we groots afsluiten met een productie waarbij we zoveel mogelijk deelnemers en spelers wilden betrekken die we tussen 2017 en 2020 hebben ontmoet. De spelers kwamen deels van eerdere producties en ook hebben zich nieuwe spelers aangemeld. Door de coronamaatregelen konden we niet met zo'n grote groep werken als we oorspronkelijk van plan waren. De inhoud en de vorm van de productie hebben we gelukkig wel kunnen handhaven. Vanwege de pandemie werd het project on hold gezet, maar na de zomer

organiseerden we coronaproof Labs met musici en deelnemers uit de regio. Van grote waarde was ook de samenwerking met studenten dans van de Fontys Hogeschool voor de Kunsten. Zij zetten zich voor de volle honderd procent in tijdens de coronaproof Labs in zowel Amsterdam als Brabant.

In workshops-op-afstand en repetities werkten we met bijna 30 musici en dansers van 8 tot 94 jaar toe naar een lichtvoetige voorstelling. De week voorafgaand aan de voorstelling maakten we kennis met een groep kwetsbare ouderen uit Roosendaal. Ook zij kregen een plek binnen het geheel. Eind september kon tijdens Roosendaal danst! Momentum één keer worden uitgevoerd. Op dat moment waren er versoepelingen en konden we het momentum letterlijk pakken, maar de overige voorstellingen werden verplaatst naar 2021.

PRA maakte deze productie in samenwerking met Parktheater Eindhoven, woonzorgcentra Vitalis, Theaterwerkplaats Tiuri, Centrum voor de kunsten Eindhoven, Podium Bloos, de Zonnebloem, Cultuur Compaan Roosendaal, Roosendaal Danst!, 't Tejaterke in Best en Dansschool Best.

Reacties deelnemers Momentum:

Sophie, 8 jaar

"Het voelt als een hele eer om te mogen werken met zo'n fijne groep mensen.

Met de professionele dansers en choreografen waar ik heel veel van geleerd heb. Het improviseren, wat ongelooflijk leuk was om te doen, maar ook het contact wat er tussen alle mensen is ondanks dat fysiek contact niet echt mogelijk is, is bijzonder om te ervaren en enorm leerzaam geweest voor mij.

We hebben ook zoveel plezier gehad met de andere kinderen. Zo supercool om via de artiesteningang naar binnen te mogen, een eigen kleedkamer te delen met de meiden en op een groot podium in een echt theater te mogen dansen vooreen publiek. Al met al een ervaring die ik nooit meer vergeet, en ik kijk uit naar de volgende optredens die we mogen doen!"

Patty, moeder van Sophie

"Sophie roept al sinds ze 3 jaar is dat ze danseres wil worden. De trots op haar gezicht toen ze kwam vertellen dat ze mee mocht doen met Momentum zal ik dan ook nooit vergeten. Het is mooi om te zien hoe ze als verlegen meisje tijdens de eerste workshop gegroeid is en toch wel het nodige zelfvertrouwen gekweekt heeft. Het plezier dat ze heeft ervaren met de andere dansers en muzikanten is goud waard. Iedereen is ook zo lief voor haar. Wat een fijne mensen. De vibe die er heerst in de groep wordt ook overgedragen in de zaal waardoor er een magisch gevoel ontstaat tussen dansers, muzikanten en publiek. Wat een heerlijk gevoel is dat om mee te maken. Ik ben blij dat we jullie hebben mogen leren kennen en ongelooflijk trots op wat deze groep tot nu toe heeft neergezet."

Senior deelnemers

"Het was heel bijzonder om samen te werken aan de productie.

Bijzonder dat we met de nodige afstand toch verbinding en nabijheid konden bereiken.

Onderling en ook met de bezoekers. Om blij van te worden.

En dat gold geloof ik niet voor mij alleen maar voor allen die deelnamen, en de bezoekers die mee mochten ervaren.

Jong en oud samen.

Een feestje.”

“Een heerlijke groep mensen waar ik weer nieuwe energie van heb gekregen.

Het is fijn om aan deze productie mee te mogen werken en te voelen hoe snel iedereen met elkaar verbonden is.

Het is wel moeilijker om op afstand te werken maar er worden creatief oplossingen gezocht en gevonden om er samen wat moois van te maken.

Het was fijn om de kwetsbare ouderen te zien stralen.”

“Het is fijn om deel uit te mogen maken van een productie van PRA Muziektheater, de verbondenheid die snel tot stand komt voelt altijd goed en ik word er blij van.

Ook in de tijd van op afstand moeten dansen is met veel zorg en weloverwogen gewerkt, zodat ik me al die tijd veilig heb gevoeld. Ook al miste ik wel het 'echte' fysieke contact met je mededansers.”

***Overig**

1. Onderzoek Kunst in de Zorg

De voorbereidende trajecten rond Momentum en Stil Even maakten deel uit van onderzoek naar de rol van cultuur in de zorg, geïnitieerd door ZonMw. Het onderzoek, dat loopt tot en met zomer 2021, volgt veertien kunstinitiatieven om feiten en inzichten te verzamelen over de invloed van kunstprojecten op het welzijn van ouderen. De onderzoekers zijn komen kijken bij al onze projecten en hebben deelnemers en andere betrokkenen geïnterviewd. De eerste resultaten toonden onmiskenbaar verbanden aan tussen gezond en gelukkig ouder worden en cultuurparticipatie. Zoals we in de inleiding al schreven, openden we op 5 maart de kick-off bijeenkomst met alle deelnemende organisaties, belangrijke fondsen en stakeholders.

2. Stages studenten

Tijdens dit coronajaar hadden studenten van de Academie voor Theater en Dans/Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten weinig mogelijkheden om voorstellingen te maken en les te geven. Dankzij PRA kregen vijf van hen toch de kans een stage te doen. Samen met vijf ouderen werkten ze in coronaproof dansstudio's aan duetten die voor een select publiek zijn uitgevoerd.

“Ik heb mogen werken met een voor mij nieuwe doelgroep. Ik heb me laten inspireren door wat het oudere lichaam nog allemaal kan.”

“Elke repetitie werd ik verrast door de creativiteit en het enthousiasme van de ouderen. Je kon steeds ieders eigen manier van bewegen goed terugzien.”

Twee andere studenten maakten in het kader van de Minor Social Work - Professional in Kunst en Cultuur van de Hogeschool van Amsterdam een kleurrijk magazine met portretten van deelnemers aan onze PRA Labs.

3. Wet op behoud van Creativiteit

In Brabant is de artistiek leider van PRA uitgenodigd om deel te nemen aan brainstormsessies over de 'Wet op behoud van Creativiteit'. Ze heeft in dat kader presentaties gegeven over het werk van PRA en de impact op de deelnemers. In 2020 nam ze op verzoek een video op over de verbindende kracht van kunst binnen de samenleving.

Bestuur en organisatie

PRA Muziektheater heeft een betrokken bestuur met een veelzijdige expertise. Het bestuur bestaat uit voorzitter Saskia van Grinsven, senior adviseur Movisie (aangetreden 08-05-2019), penningmeester Anneke Wilms, programmamanager Instituut Gak (aangetreden 15-08-2018), en secretaris Caroline Dokter, docent HKU/beeld- en bewegingsregisseur (aangetreden 08-05-2019).

PRA hanteert de Governance Code Cultuur. In overeenstemming met de ANBI-richtlijnen is het bestuur onbezoldigd; in redelijkheid gemaakte onkosten en vacatiegelden kunnen aan bestuurders worden vergoed. Bestuurders blijven maximaal een tweede termijn aan. In 2020 kwam het bestuur drie keer samen om de voortgang van de organisatie te bespreken. Buiten vergaderingen om zijn bestuursleden altijd bereid tot overleg. De toewijding, kennis en ervaring van de bestuursleden resulteerde in 2020 onder meer in een vruchtbare (online) brainstormsessie over de toekomst en het beleid van PRA en veel telefonisch overleg en advies in het kader van het gecompliceerde coronajaar.

Waar mogelijk volgt PRA de principes van de Fair Practice Code. Het bestuur houdt de vinger aan de pols, met oog voor het welbevinden van alle medewerkers. PRA werkt met ZZP'ers en houdt bij de samenstelling van het team rekening met diversiteit en inclusiviteit. Op dit moment is kernorganisatie nog weinig divers, maar in de uitvoering zetten we in op brede en gelaagde samengestelde teams van medewerkers en deelnemers. Dit is een van de pijlers van PRA.

De dagelijkse leiding is in handen van artistiek leider Monique Masselink en zakelijk leider Saskia Lous. Onze organisatie heeft haar uitvalsbasis in Amsterdam en werkt landelijk, onder meer in Noord-Brabant, Zuid-Holland, Noord-Holland en Utrecht. Per project stellen we een team samen voor de projectleiding en communicatie.

Communicatie en bereik

2020 was een uitzonderlijk jaar en dat blijkt vanzelfsprekend uit het lage publieksbereik. Ondanks de restricties hebben we wel toeschouwers en ook een aantal interessante media kunnen bereiken met ons dansduet in de openlucht. In 13 woonzorgcentra namen per voorstelling 60 ouderen en hun verzorgers deel aan het evenement. Van de grote producties is er slechts één doorgegaan: Momentum in Theater de Kring in Roosendaal, voor een beperkt aantal mensen. Er werden 45 toeschouwers toegelaten. Het heeft tot enthousiaste reacties in onder andere de media geleid. Iedereen was blij en opgelucht dat mensen samen deelgenoot konden zijn van een voorstelling en dat er live contact werd gemaakt. Het was een groot succes.

In de eerdergenoemde kick-off bijeenkomst van ZonMw begin maart zat de zaal vol, zo'n 100 mensen werden meegenomen in het 'verhaal van PRA' en dat maakte indruk. Onze stimulerende aanwezigheid bij de opening betekende dat we ook zichtbaar waren in de uitnodiging met het dagprogramma en in de verslaglegging. Er werd door ZonMw onder meer een [video](#) op YouTube geplaatst van de dag.

Het sturen van korte video's met dansinstructie naar oudere Lab-deelnemers tijdens de eerste coronagolf werd door enkelen gewaardeerd, maar voor de meesten van hen was het geen geschikt medium. We hebben besloten ermee te stoppen en via mail en telefonisch de vinger aan de pols te houden. Contact houden met vitale ouderen door hun deelname aan de Labs in verschillende stadia was belangrijk. Niet iedereen durfde het aan, maar wel een groot deel. Zo versterkten we de band met in totaal circa 50 ouderen, een groot deel van hen is nu onze ambassadeur. Met het oog op de toekomst is dit uiterst waardevol; hun inzet is groot en via deze ambassadeurs kunnen we nieuwe deelnemers en publiek bereiken.

Met het faciliteren van stageprojecten van studenten dans bereikten we eveneens publiek, zij het uitsluitend in professionele hoek. Dit was voor studenten, docenten, betrokken ouderen en ons eigen team van grote symbolische waarde; ondanks de hindernissen hebben we stug doorgezet en iets prachtigs voor elkaar gekregen. Twee stagiairs van de opleiding Minor Social Work Professional in Kunst en Cultuur van de HvA maakten tijdens hun stage een prachtig

Magazine met portretten van deelnemers aan PRA LAB. Het gaf een kijkje achter de schermen bij PRA Lab, een mooie bonus in Covid-tijd.

Het contact met partnerorganisaties leidde onder de omstandigheden niet direct tot publiek bij projecten, maar we legden er een basis mee voor het moment dat voorstellingen en workshops in grotere groepen weer door kunnen gaan, binnen en buiten.

Helaas is het contact met kinderen grotendeels stilgevallen. Ze zouden mee komen doen aan een deel van de Labs, maar dat hebben we moeten afzeggen. Op de DAT!school hadden we een workshop voor kinderen in voorbereiding, maar die is niet doorgegaan. Ook in Amsterdam-Noord waren we bezig met scholen en buurthuizen in contact te treden, maar het lag op dat moment erg ingewikkeld. In het project Momentum hebben wel enkele kinderen meegedaan, ze dansten en maakten muziek. Het was kleinschalig maar enorm belangrijk voor alle betrokkenen, deze ontmoeting met de jongere generatie in september. Het gaf de voorstelling een extra laag in een periode waarin Covid-19 het leven domineerde.

Via Vimeo hebben we ons werk online gezet, onder andere opnames van het [coronaproof PRA Lab](#) in de enorme hal van de Kromhoutwerf in Amsterdam, te zien op . Plus een prachtige korte video van het [dansduet Tussen Ons](#), die gretig is bekeken, verspreid is via Facebook en zo voort.

Verder hebben we twee keer – in voor- en najaar – een nieuwsbrief verzonden om de moed erin te houden. We hebben een flyer en een persbericht verspreid voor Momentum. Het werven voor de Labs is via mail en persoonlijk contact gegaan. Als altijd hebben we geïnvesteerd in goed beeldmateriaal, zowel foto's als bewegend beeld.

Op al deze manieren hebben we het werk van PRA uitgedragen en zo levend mogelijk gehouden, en ons draagvlak verbreed. We zijn ook in dit vreemde jaar blijven bouwen aan de band met onze partnerinstellingen, met onze trouwe volgers, supporters en donateurs, met opinion makers en journalisten.

Provincie Noord-Brabant

Huu
eindhoven

PARK
THEATER

PODIUM
BLOOS

Reflectie

Algemeen

Het is de missie van PRA om verschillende leefwerelden samen te brengen, mensen anders naar elkaar laten kijken door middel van dans en muziek en hen de kracht van kunst te laten ontdekken. We geloven in de kracht van verbeelding, verbinding en interactie tussen makers en publiek. Vanuit die idealen richten we ons op de verduurzaming van relaties met gemeenten en beleidsmakers, zorginstellingen en scholen. Dit vraagt voortdurend een grote investering in tijd en aandacht. Ook pleiten we structureel voor het leggen van dwarsverbindingen tussen cultuur en welzijn en het verankeren van onze werkwijze en projecten in bestaande structuren.

We begonnen 2020 met een vliegende start, maar na twee maanden dwong de coronacrisis ons om de bakens te verzetten. Dat is gelukt en – zoals dit jaarverslag laat zien – we hebben op allerlei manieren toch vele bijzondere gebeurtenissen tot stand weten te brengen. In dit jaar was het extra waardevol om anderen te ontmoeten en samen – op afstand – te kunnen bewegen. Het genereerde vertrouwen in de toekomst bij de deelnemers en bij onszelf.

Meerwaarde van de Labs

In de eerste periode, waarin de teleurstelling over het niet doorgaan van veel activiteiten overheerste, hielden we contact met de deelnemers aan onze Labs. We stelden een enquête op om hen te laten reflecteren op de Labs en hun ervaringen daarin. We mailden en belden, stuurden korte opbeurende video's. Dat werd enorm gewaardeerd. De respons op de vragenlijst was groot, eerlijk en ontwapenend. Hiervan hebben we het hele jaar gebruik kunnen maken bij de ontwikkeling van nieuwe plannen.

Binnen de coronaproof PRA Labs na de eerste golf, in zowel Amsterdam als Eindhoven, was er veel rust en concentratie. Iedereen was stiller dan anders. We namen de tijd om het hart te luchten en naar elkaar te luisteren, te oefenen met spelen en reageren, een dialoog in beweging op te roepen. De deelnemers, zowel de ouderen als de professionals en studenten, werden zich gaandeweg steeds bewuster van de ruimte, van geluiden en ritmes, van nuances in klank, beeld en geur. Het gaf kracht, leidde tot spontaniteit en maakte dat de ouderen zich minder zorgen gingen maken, beter konden focussen op het moment en op zichzelf. Hun verhalen maakten de onderlinge band steviger, gaven stof tot nadenken – en veel inspiratie met oog op nieuwe voorstellingen.

De mogelijkheid om met elkaar in het diepe te kunnen springen werd dit jaar extra gewaardeerd. De ouderen voelden zich actiever en helderder van geest. Zelfs een massage op afstand, zonder elkaar aan te raken, bleek wonderen te kunnen doen. De beperkingen waren een stimulans om een nieuw bewegingsidoom te ontdekken en ook de muziek kreeg veel ruimte en een nog meer bepalende rol binnen ons werk.

We hebben de Labs geëvalueerd en de voordelen en knelpunten tegen het licht gehouden. Niet alleen artistiek-inhoudelijk maar ook praktisch. Bijvoorbeeld: hoeveel mensen zijn welkom, welke verplichting gaan deelnemers aan (hoe open willen we de Labs maken), is het goed een vergoeding te vragen voor deelname, hoe organiseer je follow-up, et cetera.

PRA Community

De PRA Community die we de laatste jaren zijn gaan vormen, is in 2020 gestaag gegroeid. Het

zijn (oud)deelnemers die zich thuis voelen bij PRA en iets terug willen doen. Ze willen meewerken aan het verlagen van drempels en het betrekken van meer kwetsbare groepen voor wie kunst vaak letterlijk en figuurlijk ver van het bed is. De PRA Community vormt een kern van ambassadeurs, ze bouwen als vrijwilliger mee aan toekomstige projecten en het draagvlak daarvoor. Ondanks alle obstakels hebben we ook dit jaar deelnemers van uiteenlopende sociaal achtergronden bijeen kunnen brengen. Het waren vaak ouderen die maar net kunnen rondkomen van hun AOW en heel dankbaar waren voor ons aanbod. Betrokken zijn bij PRA werkte door in alle facetten van hun leven.

Draagvlak lokaal

Door op verschillende locaties in Amsterdam Labs te organiseren en in gesprek te gaan, hebben we contact gelegd met lokale kunstenaars, docenten, buurtbewoners en ondernemers. Hiermee werd de basis verstevigd voor het project Stil Even dat is verplaatst naar 2021. Ook ons contact met zorginstellingen en welzijnsorganisaties in Amsterdam-Oost en Amsterdam-Noord is hechter geworden, mede door het dansduet Tussen Ons. Het werd gewaardeerd dat we in een moeilijke tijd met verfrissende ideeën voor de dag kwamen om groepen in stadswijken, voor wie isolement op de loer ligt, te activeren via muziek en dans.

Artistieke samenwerking

De samenwerking met nieuwe kunstenaars, musici en dansers, heeft veel opgeleverd. Het was verfrissend en soms ook confronterend. Het principe van doorbreken van patronen en uit de comfort zone treden, zoals PRA propageert, kwam hiermee tot verdere ontwikkeling. Het dansduet heeft in artistieke zin stimulerend gewerkt. Het ontwikkelen van een duet op afstand, het werken op buitenlocaties, de enthousiaste respons en de samenwerking met violist Noa Eyl – het waren allemaal ingrediënten van een verfijnd artistiek proces.

Gedurende het jaar lukte het steeds beter om een alternatieve manier van communiceren te ontwikkelen. Het letterlijke fysieke aanraken, zoals wij dat vanuit PRA Muziektheater gewend zijn, was niet mogelijk. Je kon elkaar geen hand geven, niet omhelzen. Onze visie op contact en samenwerken is veranderd. We gingen meer bij elkaar stilstaan, met meer focus en aandacht voor deelnemers en toeschouwers. We ontwikkelden ‘andere voelsprietten’, maakten contact met oog en oor voor elkaar, soms in weldadige stilte.

Kwetsbare doelgroepen

PRA vindt kwetsbare ouderen een belangrijke doelgroep. Door de gevolgen van Covid-19 was dit des te meer het geval en we zijn dan ook heel gelukkig dat we ons dansduet voor woonzorgcentra hebben kunnen aanbieden. Niet alleen oudere bewoners, ook zorgmedewerkers, familieleden en toevallige voorbijgangers werden deel van de voorstelling. Hoe dit uitpakte heeft ons allen verrast en een sterke impact gehad.

In juni is videograaf Saskia Habermann het duet komen filmen. Het resultaat daarvan, een prachtig gemonteerde korte video, is online vele malen bekeken en gedeeld. Zorginstellingen hebben de film gebruikt om met hun bewoners terug te gaan naar het optreden. Veel bewoners vrolijkten op door het zien van de film, herinneringen kwamen boven en gesprekken over hun eigen ervaringen kwamen op gang.

Planning en buigzaamheid

Op het punt van planning is er dit jaar veel van ons gevraagd. Of het nu ging om workshops,

labs en presentaties die moesten worden afgezegd en soms meerdere malen uitgesteld, het verplaatsen van het dansduet vanwege corona-uitbraken in verpleeghuizen, extra overleg, het zoeken van nieuwe locaties (ruim, hoog, frisse lucht), het inplannen van testmomenten voor medewerkers... steeds weer moesten we ons aanpassen en ook veel van de deelnemers vragen. Toch heeft dit alles bestaande banden versterkt en nieuwe relaties opgeleverd. De positieve houding van partnerorganisaties, deelnemers (zowel ouderen als, in Brabant, kinderen en hun ouders) en medewerkers stimuleerde ons om door te zetten.

Visie en sneeuwbaaleffect

In coronatijd werd de waarde van onze visie en uitgangspunten nog eens onderstreept. Dans, muziek, kunst kunnen je blik veranderen, je op een andere manier in contact brengen met anderen en jezelf. Ze beïnvloeden je leven en doordringen je van iets wat groter is dan jezelf. Het is heel moeilijk om dat te verwoorden, dat is iets wat we herhaaldelijk onder ogen zien. In dit jaar hebben we geprobeerd om in een nieuw marketingplan beter in woorden te vangen wat de essentie is van ons werk. Nu is de uitdaging om deze visie verder uit te dragen. Naast dat de betrokken partijen altijd verrast en geïnspireerd worden door de impact van onze activiteiten, bleek ook in 2020 weer hoe groot het belang is van het 'sneeuwbaaleffect' voor onze partners. Doordat we met veel verschillende individuen en organisaties werken en deze aan elkaar koppelen, blijven de relaties vaak bestaan en kunnen ze verder opbloeien.

Toelichting financieel

Het jaar 2020 heeft er uiteindelijk heel anders uitgezien dan initieel gepland door de situatie rondom Covid-19. Twee grote producties stonden gepland voor dit jaar: Stil Even en Momentum, waarvan een deel van Momentum doorgang heeft kunnen krijgen, maar verder verplaatst is naar uiteindelijk juli 2021. Het project Stil Even is na een eerder uitstel, verschoven naar september 2021. Dit betekent natuurlijk ook dat de financiën doorgeschoven worden. Tegelijkertijd heeft het uitstellen iedereen veel tijd gekost en zijn er door dit uitstel minder mogelijkheden voor grotere nieuwe projecten, dus ook minder nieuwe inkomsten mogelijk in het nieuwe jaar.

Toch heeft PRA in 2020 nog veel kansen gezien en benut binnen de geldende maatregelen en hebben fondsen dit toegejuicht zoals te lezen is in het verslag. Daarnaast hebben een aantal fondsen meebewogen met het feit dat het verschuiven en het werken op afstand meer uren en daarmee ook meer geld kost, naast het huren van grotere repetitieruimtes.

De eigen inkomsten van PRA zijn een stuk lager dan het jaar ervoor. Dit heeft alleszins te maken met de situatie Covid-19 waardoor er minder tot geen bijeenkomsten georganiseerd werden.

Daarnaast was 2020 het afsluitende jaar van de meerjarensubsidie die PRA van de provincie Noord-Brabant heeft ontvangen voor de periode 2017-2020. Een groot deel van de productie voor en in Brabant, Momentum, is doorgeschoven naar 2021. Hiervoor is dan ook een bestemmings- en egalisatiereserve opgenomen, zodat de subsidie over de periode 2017-2020 verder afgesloten kan worden.

De jaarrekening 2020 is opgesteld door Podiumzaken, Jan Bus. Deze is in te zien in de [bijlage](#)

De projecten in 2020 zijn financieel mede mogelijk gemaakt door:

Fonds Sluyterman van Loo, RCOAK, Amsterdams Fonds voor de Kunsten, Fonds voor Cultuurparticipatie, VSB Fonds, Fundatie Sobbe, Gemeente Amsterdam stadsdeel Zuid, gemeente Amsterdam stadsdeel Noord, Prins Bernhard Cultuurfonds Noord-Holland en donaties.

Dit verslag is akkoord bevonden door het bestuur van Stichting PRA.

Reactie deelnemers projecten

'Ik leefde ernaartoe. De vorm sprak me aan.'

'Er gebeurde echt iets bij die workshops. Zoiets had ik nog nooit gezien. Ik kreeg er kippenvel van.'

'Er was veel saamhorigheid.'

'Ik kan niet dansen, heb toch meegedaan vanuit de stoel en veel plezier gehad.'

'De voorstelling werkte zo aanstekelijk dat het publiek ook mee ging doen.'

'We willen meer. Bewegen op muziek, met elkaar zijn in een activiteit, in dans en ontmoeting.'

'De dansers en mensen van PRA waren heel kundig, het was niet zomaar een activiteit.'

Overzicht activiteiten in 2020

datum	project	activiteit	locatie
11-01-20	PRA LAB	workshop	Amsterdam
25-01-20	PRA LAB	workshop	Amsterdam
01-02-20	PRA LAB	workshop	Amsterdam
15-02-20	PRA LAB	workshop	Amsterdam
29-02-20	PRA LAB	workshop	Amsterdam
04-03-20	KIJK IN MIJN OGEN!	Voorstelling	Boxmeer Pantein Madeleine
05-03-20	Kick-off ZonMw	Voorstelling	Utrecht World Trade Center
24-05-20	Dansduet op afstand	Voorstelling	Amsterdam
09-06-20	Dansduet op afstand	Voorstelling	Eindhoven
10-06-20	Dansduet op afstand	Voorstelling	Zeist Bovenwegen
10-06-20	Dansduet op afstand	Voorstelling	Zeist
11-06-20	Dansduet op afstand	Voorstelling	Vught
11-06-20	Dansduet op afstand	Voorstelling	Vught
26-06-20	Dansduet op afstand	Voorstelling	Dordrecht
26-06-20	Dansduet op afstand	Voorstelling	Dordrecht
01-07-20	Dansduet op afstand	Voorstelling	Maasstricht Scharwyerveld

02-07-20	Dansduet op afstand	Voorstelling	Maasstricht Larisa
02-07-20	Dansduet op afstand	Voorstelling	Maasstricht Lenculenhof
02-07-20	Dansduet op afstand	Voorstelling	Maasstricht Lenculenhof
06-07-20	Dansduet op afstand	Voorstelling	Zeist Bovenwegen
09-07-20	Dansduet op afstand	Voorstelling	Boxmeer Pantein Madeleine
10-07-20	MOMENTUM	Kennismakings workshop	Eindhoven
11-07-20	PRA LAB		Amsterdam
11-07-20	PRA LAB		Amsterdam
22-07-20	MOMENTUM	Kennismakings workshop	Eindhoven
13-08-20	MOMENTUM	Kennismakings workshop	Eindhoven
15-08-20	PRA LAB		Amsterdam
15-08-20	PRA LAB		Amsterdam
21-08-20	PRA LAB		Amsterdam
21-08-20	PRA LAB		Amsterdam
22-08-20	PRA LAB		Amsterdam
22-08-20	PRA LAB		Amsterdam
28-08-20	PRA LAB		Amsterdam
28-08-20	PRA LAB		Amsterdam
29-08-20	PRA LAB		Amsterdam
29-08-20	PRA LAB		Amsterdam
27-09-20	Momentum		Roosendaal De Kring
04-10-20	Momentum	Geannuleerd ivm corona	Parktheater Eindhoven
18-10-20	Momentum	geannuleerd ivm corona	Podium Bloos Breda

Momentum Noord-Brabant activiteiten en deelnemers

Juni en juli 2020	5 workshops	7 professionals, 8 ouderen, 3 kinderen, 2 leden van Tiuri
Augustus en september	14 repetities	alle deelnemers
September 2020	3 workshops	Professionals, 3 kunstvakstudenten, vrijwilligers, 25 kwetsbare ouderen woonzorgcentra Vitalis, 10 kwetsbare ouderen via Cultuur Compaan Breda
27 september	Voorstelling Heel Roosendaal Danst!	Iedereen + lokale deelnemers + bezoekers
Oktober	uitstel van het vervolg	voor iedereen